روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران • صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان
نشانی: میدان فاطمی، خیابان بهرام مصیری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷
تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸
توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز تلفن: ۶۶۲۸۷۳۴۴ • چاپ: صمیم تلفن: ۴۴۵۳۳۷۲۵
www.sharghdaily.ir
شنبه ۷ مرداد ۱۴۰۲ • ۱۱ محرم ۱۴۴۵ • ۲۹ جولای ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۶۱۲ • ۱۲ صفحه
اذان ظهر تهران ۱۲:۱۱ • اذان مغرب ۱۹:۳۲
اذان صبح فردا ۳:۳۳ • طلوع آفتاب ۵:۱۰

روزنامه شرق

◆ مردم سوگوار در شب عاشورای حسینی، شامگاه پنجشنبه پنجم مرداد با حضور در مسجد امیرآباد و محوطه‌های اطراف به عزاداری پرداختند.
عکس: سهند تاکی، شرق

دیالوگ روز

سریال تنهاترین سردار - مهدی فخیم‌زاده - ۱۳۷۵

معاویه (اکبر زنجانپور): چه شده است عمرو، یافتی؟ عمروعاص (داود رشیدی): نمی‌دانم! شاید جواب ساده‌تر از آن باشد که ما می‌اندیشیم. شاید جواب خود عهدنامه است! آیا تو به این عهدنامه عمل می‌کنی؟
معاویه: چرا می‌پرسی تو خودت خوب می‌دانی که نه! عمروعاص: حسن بی علی(ع) هم می‌داند، خوب هم می‌داند! او می‌خواهد از طریق این عهدنامه چهره تو را به مسلمانان نشان دهد. چطور عهدشکنی چون تو خلیفه مسلمین باشد؟
معاویه: عهد می‌شکنم و فرمان خواهم راند، چه خواهد شد؟ عمروعاص: اکنون هیچ! اما پس از سال‌ها چنان چهره تو را بر مسلمانان عیان خواهد کرد که زمینه برای قیام مجدد او فراهم می‌شود. تا آن روز زمان زیادی در پیش داریم.

یادداشت

آیا تنبیه می‌تواند تغییر رفتار بیافریند؟

محمدرضا نیک‌نژاد
آموزگار

یکی از دغدغه‌های دوران معلمی‌ام یادآوری و هشدار درباره محیط زیست و گرامیداشت آن بود. در کلاس زمانی که احساس می‌کردم بچه‌ها از فرمول‌ها و مفاهیم فیزیک خسته شده‌اند و چشم به راه اندکی آسایش‌اند، از فرصت بهره می‌گرفتم و گاه گریزی به بحث‌های محیط‌زیستی و گفت‌وگو درباره پاسداشت و نگهداری آن می‌زدم. در همین راستا نخستین گام پاکیزه نگه‌داشتن کلاس، میز و جمع‌کردن زباله‌ها بود و البته برای گسترش این فرهنگ خودم نیز همراه بودم. روزی به ذهنم رسید که شاید اگر دانش‌آموزی زباله‌ای را به جای انداختن در سطل روی زمین یا درون میز رها کرد، او را وادار کنم تا افزون بر پاکیزه‌کردن دستپخت خود، جاهای دیگر را که فضای عمومی‌تر کلاس بود نیز پاکیزه کند. یکی، دو بار این کار را انجام دادم و بچه‌ها هم با توجه به جایگاه معلمی‌ام، به‌ناچار فرمان‌برداری می‌کردند؛ اما ناخرسندی و احتمالا تحقیرشدگی که در این کار نهفته بود، به شکل آشکاری در چهره، گفتار و رفتار این دانش‌آموزان موج می‌زد و دست‌کم در یک مورد دانش‌آموز تنبیه‌شده پس از پایان کلاس و دور از چشم من زباله‌های گردآوری‌شده را از سطل درآورد و در کلاس پخش کرد و... . خوشبختانه در زمانی اندک به نادرست‌بودن کارم پی بردم و به شیوه‌های دیگر و از آن میان همکاری و هم‌اندیشی در این زمینه دست یازدیم. گرچه در دوران دانشگاه و در مطالعاتم بارها خوانده بودم که «تنبیه نمی‌تواند رفتارساز باشد»، اما این تجربه به شکل عملی آن را جلوی چشمانم آورد و به دل و جانم نشاند.

به‌عنوان یک معلم و البته یک شهروند، جامعه را کلاس بزرگ‌تری برای خود و دیگران می‌دانم که در آن همه تا پایان عمر و روزانه از یکدیگر و رخدادهای خوب و بد سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... می‌آموزیم و رفتارها و گفتارها و اندیشه‌های‌مان را متناسب با آن سامان می‌دهیم. از این‌رو است که در روزهای گذشته برخی احکام دادگاه‌ها برای زنان در پیوند با حجاب را چنان یافتم که خودم در کلاس انجام داده بودم. شستن جسد رفتگان، گماردن افراد به پاکبانی کوچه و خیابان، معرفی آنان به روان‌شناس و... افزون بر کوچک‌شماری عزیزانی که چنین خدمات بزرگ و ارزشمندی را با اندک دریافتی انجام می‌دهند، هرچه در بر داشته باشد، نمی‌تواند تغییر رفتار پدید آورد و دست بر قضا و با توجه به پیچیدگی‌های انسانی، به واکنش‌های لجوجانه می‌انجامد و پیامدهای معکوس در پی خواهد داشت. چه با حجاب اجباری همراه باشیم و چه نباشیم، گمانی نیست که اگر شرایط اقتصادی، سیاسی و اجتماعی سامان داشت، امروز کمترین تنش‌ها را در گستره پوشش داشتیم و ساختار سیاسی مجبور نبود بخش بزرگی از توان سیاسی، اقتصادی و انتظامی خود را در این راستا هزینه کند و در برابر بخش نه‌چندان اندکی از شهروندان خود بایستد و... .

همچنان که تجربه‌های منِ معلم نشان داد، به‌هیچ‌روی با روش‌های تنبیهی تغییر رفتار پدید نمی‌آید. این شیوه‌های تند و احساسی تنها می‌تواند در کوتاه‌مدت و آن هم در جلوی چشمان مأموران پنهان بماند و البته خود را به شکل افراطی‌تر و احتمالا با ریسک بالاتر آشکار خواهد کرد! باید بدانیم که هر رفتار ناسنجیده درباره انسان به‌عنوان یکی از پیچیده‌ترین موجودات جهان، می‌تواند پیامدهای فردی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی در پی داشته باشد؛ همچنان که این پیامدها تاکنون هم اندک و کم‌اثر نبوده است. به باور نگارنده کسانی که همچنان به این روش‌ها و اثربخشی‌شان باور دارند و به آن امید بسته‌اند، بد نیست سرنوشت نهادها و رفتار مخالفان آنها در دوران رنسانس را مرور کنند و اندکی ترمز رفتارهای افراطی خود را بکشند؛ شاید هنوز دیر نشده باشد.

لایحه دفاعیه الهه محمدی امروز به دادگاه ارائه می‌شود

شرق: صبح روز چهارشنبه چهارم مرداد، تعدادی از اهالی رسانه، فعالان سیاسی و فرهنگی و مستندسازان در کنار خانواده «الهه محمدی» مقابل دادگاه انقلاب اسلامی در خیابان معلم ایستاده بودند. آنان منتظر رسیدن ماشینی بودند که از زندان اوین می‌آمد و خبرنگار اجتماعی روزنامه هم‌میهن را می‌آورد. آنان منتظر بودند تا بتوانند او را که بیش از ۳۰۰ روز بازداشت موقت بود، لحظاتی ببینند. جلسه دوم دادگاه این روزنامه‌نگار قرار بود با حضور قاضی صلواتی برگزار شود. وکلای او قبل از ساعت ۹ اعلام حضور کرده بودند. این بار نیز نمایندگانی از انجمن صنفی روزنامه‌نگاران حضور داشتند و می‌خواستند درخواست حضور در دادگاه را ارائه دهند. این بار نیز مانند روز قبل که دادگاه «نیلوفر حامدی» برگزار می‌شد باز هم اجازه حضور در شعبه ۱۵ به آنها داده نشد. در روزهای قبل رونوشت‌هایی از این درخواست به ریاست دادگاه انقلاب و ریاست حفاظت اطلاعات تقدیم شده بود. این بار نیز اعلام شد دادگاه غیرعلنی است و هیچ‌کس امکان حضور در آن را ندارد.

افتخار می‌کنم که در کنار مردم ماندم

ساعت از ۱۰ گذشت، جمعی که منتظر رسیدن ماشین زندان اوین بودند، تقریبا ناامید شده بودند، اما همان لحظه بود که یک ون سبز داخل خیابان پیچید و حاضران توانستند برای لحظاتی «الهه محمدی» را ببینند. جلسه دوم و آخر دادگاه الهه محمدی خبرنگار اجتماعی روزنامه هم‌میهن که هفته اول مهر سال قبل بازداشت شده بود، با حضور وکلایش در شعبه ۱۵ و با ریاست قاضی صلواتی قبل از ساعت ۱۲ روز چهارشنبه چهار مرداد پایان یافت.

پس از پایان دادگاه «سعید پارسایی» همسر الهه محمدی نوشت که همسرش در دقایق پایانی دادگاه، متنی را در مقابل قاضی خوانده است. در این متن آمده است: «من الهه محمدی، ۱۵ سال است که خبرنگارم و در تمام طول زمان کار حرفه‌ای‌ام، غیر از اینکه حرف مردم را بزنم و قدمی در راه بهترشدن زندگی‌شان بردارم، هیچ کار دیگری نکرده‌ام. من هیچ ارتباطی با هیچ دولت خارجی‌ای نداشته‌ام و افتخار می‌کنم که در کنار مردم ماندم تا صدایشان باشم. معتقدم به جای بازداشت خبرنگاران، نهادهای امنیتی، قوه قضائیه، دولت و مجلس باید برای حرف‌های مردم گوش شنوا داشته باشند نه اینکه خبرنگارانی که کارشان را انجام داده‌اند بازداشت کنند و ماه‌های زیادی بلاتکلیف و در بازداشت موقت نگه دارند. من و نیلوفر حامدی به عنوان نمایندگانی از بدنه رنجور و شریف مطبوعات ایران در حالی محاکمه می‌شویم که به واسطه برخوردهای امنیتی با خبرنگاران صادق و متعهد، مرجعیت رسانه به خارج از کشور منتقل شده و این برخوردهای شدید با روزنامه‌نگاران موجب آزردگی مردم شده است. باید مقامات، به‌ویژه مقامات قضائی، صدای مردم را به‌ویژه زنان و روزنامه‌نگارانی که از زبان آنها سخن می‌گویند، بشنوند و در برابر مطالبات بحق آنها نایستند». سعید پارسایی همچنین در بخش دیگری اضافه کرد: «جلسه نهایی رسیدگی به پرونده همسرم الهه محمدی امروز در شعبه ۱۵ دادگاه انقلاب برخلاف درخواست ما به صورت غیرعلنی برگزار و با اخذ دفاع آخر به پایان رسید. الهه کلیه اتهامات را رد کرد و ما امیدواریم دفاعیات صریح بیان‌شده در دادگاه، مورد بررسی قرار گیرد».

دلیلی برای ادامه بازداشت موقت وجود ندارد

شهاب میرلوحی، وکیل الهه محمدی، درباره پرونده این روزنامه‌نگار گفت: «آخرین جلسه رسیدگی به پرونده خانم الهه محمدی روز چهارشنبه چهارم مرداد برگزار شد و مجددا با استناد به تبصره ۲ ماده ۳۵۳ قانون آیین دادرسی کیفری و برخلاف خواسته ما و موکلمان و همچنین مطالبه عمومی به صورت غیرعلنی برگزار شد و به نظر ما هیچ موجبی برای استناد به این مقرره قانونی وجود نداشت». وی در تشریح آنچه می‌شد از دادگاه بیان کند، به روزنامه هم‌میهن گفت: «در این جلسه ضمن طرح سؤالاتی که موکل به همه آنها پاسخ گفت، آخرین دفاعیات را نسبت به اتهامات همکاری با دول خارجی متخاصم، فعالیت تبلیغی علیه نظام و اجتماع و تبانی به قصد ارتکاب جرم بر ضد امنیت ملی از ایشان اخذ و در انتها فرصت کوتاهی برای بیان دفاعیات شفاهی به وکلا داده شد که برای پاسخ به تمامی ابهامات جدی و جزئیات مطرح‌شده در طول رسیدگی کافی نبود».

به گفته این وکیل دادگستری «دفاعیات مختصری هم در صورت‌جلسه مکتوب شد و قرار شد مشروح دفاعیات طی یک لایحه تا روز شنبه تقدیم دادگاه شود».

میرلوحی گفت که خانم محمدی ضمن رد تمامی اتهامات همچون جلسه پیشین به خوبی از خود دفاع کرد و گفت که در چارچوب قانون وظیفه خبرنگاری‌اش را انجام داده است. این وکیل دادگستری در ادامه گفت: «امیدوار هستیم اظهارات موکل به همراه دفاعیاتی که ما طی لایحه تقدیم خواهیم کرد، مورد توجه دادگاه قرار گیرد». میرلوحی درباره قرار بازداشت موقت موکلش الهه محمدی هم گفت: «درباره تبدیل قرار بازداشت تاکنون تغییری در تصمیم دادگاه ایجاد نشده و به اعتقاد ما دلیلی برای ادامه بازداشت موقت وجود ندارد».

گزارش‌خوانی

یوفوها را باور کنیم یا نکنیم؟

ماجرای حضور موجودات فضایی و ناشناخته بر روی زمین، موضوعی بود که کنگره آمریکا این بار به صورت علنی آن را بررسی کرد و به صورت زنده برای سراسر جهان پخش شد. البته کنگره بیشتر به دنبال این سؤال بود که آیا پنتاگون در حال مخفی‌کردن اطلاعاتی در این زمینه است یا خیر؟ پیش‌تر شایعاتی مطرح بود که وسایل نقلیه و حتی جسد چندین آدم فضایی پیدا شده است. در این جلسه افسر «دیوید گراش» -مقام سابق اطلاعاتی- برای اولین بار با سوگند یاد کرد که دولت ایالات متحده یوفوها و بقایای اجساد غیرانسانی را در اختیار دارد. در سخنرانی فرمانده «دیوید فراور» جزئیات بیشتری مطرح شد. او از وجود هواگردهای تیک‌تاک‌شیپ خبر داد. این هواگردهای بدون بال ۹۶ کیلومتر در دقیقه سرعت دارند و در هوا نیز می‌توانند توقف کنند. شبکه فاکس‌نیوز قدمی جلو برداشت و تصاویر محرمانه ضبط‌شده از طرف یک خلبان آمریکایی را منتشر کرد.

فراانسان‌ها و فرازمینی‌ها

فایننشال تایمز گزارشی از جلسه استماع کنگره منتشر کرده و جزئیاتی را گزارش داد. در بخشی از این گزارش آمده است. «گراش» با سوگند و بدون هیچ تردیدی صحبت کرد. او ادعا کرد که دولت ایالات متحده از دهه ۱۹۳۰ یک برنامه مخفی را برای پیداکردن فضاپیماهای غیر انسانی اجرا کرده است. حتی اجساد را نیز بازیابی کرده بود. او «همکاران متعددی» را می‌شناخت که هم از طرف افراد غیر انسانی و هم از سوی افرادی در دولت که به دنبال سرپوش‌گذاشتن بر وجود آنها بودند، «آسیب‌های جسمی» دیده بودند. «گراش» خودش چنین اشیا و اجسادی را ندیده بود؛ اما گفت که با ۴۰ فرد آگاه صحبت کرده است. گراش البته یک موضوع دیگر را نیز مطرح کرد و گفت که بازدیدکنندگان کاملا بیگانه نبودند، بلکه موجودات درون‌زمینی بودند -که همیشه با ما روی زمین زندگی می‌کردند- یا موجودات بین‌بعدی از یک بعد فیزیکی دیگر. حتی در این صورت، شواهدی از هوش غیرانسانی (هوش فنی غیرحیوانی) به چشم می‌خورد. در سمت چپ گراش، یک فرمانده بازنشسته نیروی دریایی به نام «دیوید فراور» نشسته بود که گفت در سال ۲۰۰۴ او و سه نفر دیگر با جسمی به شکل «تیک‌تاک پرنده ۴۰فوتی» روبه‌رو شدند که به‌سرعت بدون پیشرانه قابل مشاهده حرکت می‌کرد. فراور گفت: «این شیء قوانین فیزیک را «آن‌طور که ما آنها را درک می‌کنیم» به چالش می‌کشد».

تردیدها

اما چند ساعت بعد از این اتفاق بود که گاردین گزارشی ارائه داد و تردیدهایی در این زمینه مطرح کرد. از نظر گزارشگر گاردین هرچند شاهدها چندین اتهام حیرت‌انگیز درباره دولت ایالات متحده، پنتاگون و یوفوها مطرح کردند، اما درباره این شهادت‌ها تردیدهایی هم وجود دارد. دیوید گراش چندی پیش اعلام کرده بود که آمریکا «وسایل نقلیه تا حدی دست‌نخورده بیگانگان» را در اختیار دارد. ارتش ایالات متحده می‌گوید که در تلاش است تا تعداد اندک مشاهده‌هایی را که توضیح واضحی برای آنها وجود ندارد، بررسی کند. «گراش» در این جلسه ادعا کرد آمریکا یک برنامه مخفی برای بررسی وجود «یوفو»ها را برای چند دهه اجرا کرده است که در آن بشقاب‌پرنده‌های سقوط‌کرده را جمع‌آوری کرد و تلاش کرده مهندسی معکوس کند. او ادعا کرد که در جریان تلاش‌های دولت برای مخفی‌کردن اطلاعات بشقاب‌پرنده‌ها بوده و سعی شده که اطلاعات «افرادی که آسیب دیده یا مجروح شده‌اند» نیز مخفی نگه داشته شود. دیوید فراور، فرمانده سابق نیروی دریایی، از دیگر شاهدان بود که در سواحل اقیانوس اطلس در سال ۲۰۰۴ به همراه دیگر خدمه یک شیء عجیب را در آسمان دیده بود. شیئی که بارها و بارها دیده شده بود. یکی دیگر از شاهدان به نام «گریوز» نیز گفت که مشاهدات عمدتا مربوط به «مکعب‌های خاکستری یا سیاه تیره در داخل کره‌ای شفاف هستند» که در آن «نوک مکعب با داخل کره در تماس بود».

پنتاگون تکذیب کرد

البته نکته درخور توجه این است که هیچ افشاگری جدیدی درباره بیگانگان وجود نداشت؛ اما ادعاهای حیرت‌انگیزی از سوی شاهدان مطرح شد که انگار آمریکا درصدد پنهان‌کردن مشاهدات و داشته‌هایش است. هرچند پنتاگون به‌سرعت ادعاهای مطرح‌شده درباره پنهان‌کاری را تکذیب کرد و در بیانیه آمده است: «طبق گزارش بازرسان، هیچ اطلاعات قابل تأییدی برای اثبات ادعاهایی مبنی بر وجود برنامه‌هایی درباره در اختیار داشتن مواد به‌دست‌آمده از فرازمینی‌ها یا مهندسی معکوس آثار به‌جامانده از آنها در گذشته یا درحال‌حاضر وجود ندارد».

کسی قانع شد؟

به نظر گزارشگر گاردین کسی با شهادت گراش و دیگر افراد حاضر در این جلسه قانع نشد. به نظر می‌رسد او اطلاعات بیشتری را پیش‌تر در مصاحبه‌هایش بیان کرده بود. مثلا در اوایل تابستان اعلام کرده بود: «دولت یک هواپیمای بیگانه بسیار بزرگ، شبیه به اندازه یک زمین فوتبال دارد»؛ اما در کنگره او با استناد به مسائل امنیتی، تمایلی به پرداختن به جزئیات این ادعاها نداشت. از نظر یک روزنامه‌نگار مورخ یعنی «گرت گراف» او فقط ادعاهایی را تکرار کرد.

دوران جدیدی آغاز شده است؟

یکی از پژوهشگران در این زمینه به فایننشال تایمز گفت: «برخی منابع دیگر نیز وجود برنامه بازیابی و مهندسی معکوس را تأیید کرده‌اند. این یا بزرگ‌ترین داستان تاریخ است یا گروهی از مأموران ارشد اطلاعاتی وجود دارند که همگی به یک بیماری روانی جدی مبتلا شده‌اند». حالا ما نیز با این انتخاب روبه‌رو هستیم. در گذشته سخن‌گفتن از این ناشناخته‌ها همراه با دیوانه پنداشته‌شدن بود، اما برخی بعد از جلسه استماع کنگره معتقدند باید بپذیریم موجودات فضایی واقعا وجود دارند و آمریکا از یوفوهای سقوط‌کرده خلبان‌هایی حاوی مواد زیستی غیرانسانی پیدا کرده است. البته برخی دیگر هنوز جواب دقیق نگرفته‌اند تا بتوانند باور کنند که آنها وجود دارند یا نه؟ هرچند گاردین در این میان تردیدهایی درباره شهادت شاهدان مطرح کرده است، اما از نظر رسانه‌های دیگر آن‌طور که در این نشست مطرح شد، وجود یوفوها و موجودات فضایی روی زمین تأیید شده و دوران دیگری از تاریخ بشریت آغاز شده است.

جهان‌خوانی

جشنی برای پایان یک کودتا

محمود فاضلی

هفتمین سالگرد گرامیداشت «روز دموکراسی و اتحاد ملی ترکیه» که مردم ترکیه در مقابل کودتاگران در ۱۶ جولای ۲۰۱۶ ایستادند و آنها را شکست دادند، برگزار شد. مراسمی که طی این سال‌ها بارها تکرار شده است. در شب ۱۵ جولای نیز همه‌ساله در سراسر ترکیه از بلندگوی همه مسجدها بانگ دعا سر داده می‌شود و یاد مبارزه برای دموکراسی گرامی داشته می‌شود. نهادهای مختلف ترکیه نیز همه‌ساله در اقدامی هماهنگ و گسترده، فیلم‌ها، ویدئوها، کلیپ‌ها و مستندهای ترکی و انگلیسی که به تشریح گروه فتح‌الله گولن و تأکید بر مقاومت ملت، مبارزه دولت و پیروزی دموکراسی می‌پردازد، در سراسر این کشور پخش می‌کنند.

فشار بر مخالفان دولت

گولن میلیاردر، واعظ مسلمان و بنیان‌گذار این گروه که در سال‌های دهه ۲۰۰۰ برای کسب قدرت به اردوغان کمک کرده بود و هم‌اکنون در آمریکا سکونت دارد، اکنون «خائن» نامیده می‌شود و از پایان دسامبر سال ۲۰۱۳ هوادارانش تحت تعقیب قضائی قرار گرفته‌اند.

اقدامات اردوغان علیه هواداران گولن در هفت سال گذشته قربانیان زیادی داشته است. بازداشت روزنامه‌نگاران، وکلا و سیاست‌مداران، اخراج از بخش خدمات عمومی، ارتش و دستگاه‌های امنیتی و تعقیب و آزارهای قضائی وضعیتی بی‌سابقه در جامعه به وجود آورده است. حتی امواج سرکوب ناشی از کودتاهای نظامی بین سال‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۸۰ تا این حد گسترده نبوده است. امروز هزاران نفر از مخالفان در حالت بلاتکلیفی به سر می‌برند. از آگوست ۲۰۱۶، روزنامه رسمی فهرست نام‌های آنان را منتشر می‌کند. هر ماه بین دو تا سه هزار نفر متهم به تبانی با سازمان‌های تروریستی می‌شوند که به استناد ماده ۳۰۱ قانون جزا مورد تعقیب قرار خواهند گرفت. مجازات مقرر در این ماده که شش ماه تا دو سال زندان است، شامل کسانی می‌شود که از «ملت ترک»، «دولت» و «نهادها» انتقاد کند.

از سوی دیگر طرفداران گولن، در بسیاری از کشورهای جهان، فعالیت آزادانه بانکی، تبلیغاتی و فرهنگی دارند و می‌توانند علیه دولت ترکیه فعالیت کنند. گفته می‌شود گروه گولن، هنوز هم در بیش از ۳۰ کشور جهان دارای سازماندهی، نفوذ، منابع مالی و نهادهای آموزشی و فرهنگی است. این گروه در آمریکا نیز به فعالیت‌های خود ادامه می‌دهد و با وجود اصرار مکرر آنکارا، واشنگتن حاضر نشده فعالیت‌های گروه گولن را محدود کند.

مواضع اردوغان در زمینه کودتا

اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه، در مراسم «قهرمانان قرن ترکیه» که به مناسبت «۱۵ جولای؛ روز دموکراسی و اتحاد ملی» برگزار شد، ضمن تشکر از تمام قهرمانان تاریخ ترکیه، اعلام کرد امروز ۸۵ میلیون نفر در هفتمین سالگرد ۱۵ جولای همه با هم یک‌دل و یک‌صدا هستیم. در هفتمین سالگرد ۱۵ جولای اعلام می‌کنم که اجازه نمی‌دهیم این روز فراموش شود، چه هفت سال از آن بگذرد چه ۷۰ سال. در آن شب تاریخی که عزم و اراده ملت، استقلالمان را نجات داد، همان‌گونه که خائنان فتو را شناختیم، حامیان آنها را نیز در حافظه‌مان ثبت کردیم. هدف کودتاگران تفرقه‌اندازی میان ملت و ارتش بود. کسانی که نمی‌توانند مفهوم ۱۵ جولای را درک کنند، نمی‌توانند موضع شریف این ملت را که حامی دزد، چپاولگر، کودتاگر نیست، بفهمند.

اردوغان نمی‌تواند خشم خود را از وقوع این کودتای نافرجام پنهان کند. او اعتقاد دارد در ۱۵ جولای کشور با یک اقدام برای اشغال که در ظاهر به‌شکل کودتا بود، مواجه شد. این کودتا حقله زنجیره حملات گروه تروریستی فتح‌الله گولن بود که با توطئه‌های مختلف برای تصرف دولت و حکومت، اراده ملت را هدف قرار داد. به‌باور اردوغان، این گروه که طرح‌های خیانت‌آمیز آن بارها با مبارزه دولت و حمایت ملت ترکیه مختل شده بود، به‌عنوان آخرین چاره اقدام به کودتا کرد و اعضای گروه در شب کودتا سلاح، تانک و جنگنده‌هایی را که ملت به آنها امانت داده بود، به کار بردند. این پیروزی پیام و درس بسیار مهمی بود.

آسیب‌دیدگان کودتا

کودتاگران تلاش داشتند با کودتا زمام امور را به دست بگیرند که شکست خوردند. کودتایی که ۲۵۱ نفر قربانی داشته و بیش از دو هزار نفر زخمی شدند.

گفته می‌شود یک سرگرد خلبان هلیکوپتر با حضور در مقر سازمان اطلاعات، نقشه گروه مخالف اردوغان را گزارش داد. کودتایی که در آن، گروهی از ژنرال‌های تحت امر «فتح‌الله گولن»، با تانک به خیابان آمدند تا به روال دیگر کودتاهای تاریخ معاصر ترکیه، سیاست‌مداران را به زندان فرستاده و خود قدرت را در دست بگیرند. در شب کودتا در ترکیه، هواپیماهای جنگنده به دستور کودتاگران بر فراز شهرها به پرواز درآمدند.

سیاست آنکارا در پاک‌سازی نهادها و سازمان‌های دولتی از اعضا و وابستگان گروه گولن، اپوزیسیون مستقر در آمریکا ادامه دارد. فردای آن روز صد روزنامه‌نگار دستگیر شدند. تاکنون هزاران نفر از نظامیان و کارمندان مرتبط با شبکه گولن اخراج شده‌اند، صدها نفر از آنان به زندان رفته‌اند و البته صدها نفر دیگر نیز فراری هستند. این آمارها بین ۹۵ تا ۱۱۵ هزار تخمین زده می‌شود.

با وجود گذشت هفت سال از کودتا، هنوز برخی از ابعاد کودتا مبهم مانده است. بخش مهمی از اعضای این شبکه همچنان حتی در نیروهای مسلح ترکیه حضور دارند. دولت ترکیه معتقد است سازمان سیا و گروهی از سیاست‌مداران آمریکا، در پشت صحنه این کودتا قرار داشتند؛ اما جزئیات این پشتیبانی، هرگز به‌طور کامل روشن نشد. برای اولین‌بار، شهردار واشنگتن روز ۱۵ جولای را به‌عنوان روز دموکراسی ترکیه به‌رسمیت شناخته است و این می‌تواند نشانه‌ای جدید از همراهی و تعامل آمریکا با ترکیه باشد. گروهی معتقدند حمایت ضمنی آمریکا، عامل اصلی کودتا نبوده و مهم‌ترین خطای دولت اردوغان و حزب عدالت و توسعه این بوده که عملا کل دولت، منابع، کشور، پست‌ها و همه‌چیز را با گولن تقسیم کرده و به آنها اجازه داده بود که در همه نهادها قدرت داشته باشند. کودتاگران، صرفا روی قدرت نظامی و به‌میدان‌آوردن ارتش حساب باز کرده و مطلقا به واکنش مردم توجهی نکرده بودند.